

POLITIK 2015-2019

KLIMA

NATUR

MILJØ

Randers Kommune

An aerial photograph of a river winding through a landscape. A multi-arched bridge crosses the river in the middle ground. The surrounding area includes green fields, dense forests, and a road with a few cars. The water in the river is a clear blue-green color.

Bilag

Klima, natur og miljøpolitikken bygger på følgende visioner fra Vision 2017 og Vision 2021:

- I Randers Kommune følger vi klimaplanen frem mod 2030 (75 procent reduktion af CO2-niveaueet fra 1990) (Vision 2017)
- Randers Kommune har etableret skove og vådområder. De nye skovområder bidrager til beskyttelse af drikkevand, forbedring af landskabets grønne forbindelser og etablering af attraktive og rekreative områder for borgerne. (Vision 2017)
- Randers Kommune er kendt for sin offensive natur- og miljøprofil. Det betyder, at vi kan se den næste generation i øjnene. (Vision 2017)
- Randers Kommunes erhvervsliv fokuserer på energiteknologi og andre udviklingsområder knyttet til klima, miljø og naturbeskyttelse. (Vision 2017)
- Vi har natur lige uden for døren (Vision 2021)
- Kultur og fritidsmulighederne – rammerne omkring foreningsliv og egenaktiviteter – overalt med det grønne lige uden for døren – opleves af Randers borgerne som "fås ikke bedre i en dansk by" (Vision 2021)
- Branding – Randers skal brandes (Vision 2021)

FORORD

Randers Kommune er et godt sted at bo og være, og det skal det også være i fremtiden. Derfor skal vi passe godt på vores natur og miljø. Vi skal handle ansvarligt i dag, så også de kommende generationer har mulighed for at færdes i grønne omgivelser, få uforglemmelige oplevelser ved fjord, å og kyst, kan nyde godt af ren luft og rent drikkevand.

Det er af stor betydning for vores sundhed og livskvalitet at have adgang til naturoplevelser tæt på vores bopæl. Både ved land og by skal der være muligheder for et aktivt friluftsliv. Det skal vi have særligt fokus på de næste år. Vi skal også gøre en særlig indsats for, at vi får mere skov i Randers Kommune. Skov til glæde for borgerne, til beskyttelse af drikkevandet og for en mere mangfoldig natur. Randers Fjord området skal udvikles til en af de første Naturparker i Danmark - til gavn for turisme, erhverv og bosætning.

Vi skal også tage vores del af ansvaret, når det gælder at begrænse klimaforandringerne. Og vi skal sikre os bedst muligt mod de skader fremtidens vandstandsstigninger og øget nedbør vil forårsage. Det er nogle af de udfordringer, vi står overfor.

Randers Kommune kan og skal ikke løse alle udfordringer alene, men vi vil gå foran og få ting til at ske. Der er mange spillere på banen, der alle skal i spil, for at vi kommer i mål. Erhvervsliv, investorer, andre myndigheder og borgere skal trække i samme retning. Som kommune skal vi agere som facilitator, der bringer de rette aktører sammen for at fremme samfundsøkonomiske og miljø- og klimavenlige løsninger. Og det vil vi gøre til gavn for os alle.

Claus Omann Jensen
Borgmester

Indledning

Byrådet har i juni 2014 vedtaget "Vision 2021". For at fastholde og gennemføre visionerne skal der udarbejdes 12 visionspolitikker, hvoraf én skal omhandle klima, natur og miljø.

Denne visionspolitik for klima, natur og miljø tager afsæt i Vision 2021 og bygger videre på Klima, natur og miljøpolitikken, som byrådet vedtog i 2013 – dengang med afsæt i Vision 2017.

Klima, natur og miljøpolitikken har sit fokus på, hvad der skal være hovedindsatsområder de kommende fire år. Indsatsområder, der kræver en større indsats, hvor politik, planlægning og det daglige arbejde i administration, anlæg og drift spiller sammen. Vi skal formulere mål, der hjælper os med at prioritere.

Klima, natur og miljøpolitikken understøtter og understøttes af mange af kommunens øvrige visionspolitikker – blandt andet sundhedspolitikken, erhvervspolitikken og landdistriktspolitikken. Politikken udstikker klare rammer for den fysiske planlægning i kommunens kommende planstrategi, kommuneplan og efterfølgende lokalplaner.

Sådan vil vi arbejde

Vi står overfor nye, store opgaver og udfordringer. Det kræver nye måder at arbejde på. Ikke mindst kræver tilstrækkelig sikring af vores by og landområder i forbindelse med klimaforandringerne nye tekniske løsninger, nye hensyn og fokusområder i vores byplanlægning og etablering af nye samarbejder med en lang række aktører – forskningsinstitutioner, myndigheder, forsyningsvirksomheder og borgere.

Randers Kommune kan ikke løse alle udfordringer alene, men vi vil gerne gå foran og få ting til at ske. Vi vil tænke nyt og afprøve gerne selv nye ideer. Vi deler viden med erhvervsliv, borgere og andre myndigheder. Vi vil være en både kompetent og synlig samarbejds- og sparringspartner.

Randers Kommune fastholder sit fokus på at "feje for egen dør". Det vil sige, at Randers Kommune stiller store krav til sin egen miljø- og ressourcestyring.

Vi skal i de kommende år i endnu højere grad inddrage vores borgere aktivt i udviklingen af både land og by i Randers Kommune. Det store lokale engagement og den frivillige indsats er også en afgørende faktor for at vi kan lykkes med mange projekter – fx i arbejdet om at udvikle en Naturpark ved Randers Fjord.

KLIMA

I visionspolitikken for miljø og natur fra 2008 fastsatte byrådet det langsigtede mål om at reducere CO₂-udslippet med 75 % pr. indbygger (i forhold til 1990-niveau), og at omstille til 75 % vedvarende eller CO₂-neutral energi inden 2030.

Det blev grundlaget for "Klimaplan 2030", som byrådet vedtog i 2010. "Klimaplan 2030" er en langsigtet strategisk energiplan, der viser, hvordan Randers Kommune kan nå målene. Det handler om et langt sejt træk, hvor vi først og fremmest skaber rammerne for omstilling til grøn energi og klimavenlige transportformer gennem god fysisk planlægning og samtidig viser handlekraft i konkrete projekter. Vi skal bygge vores indsats på samarbejde – mellem myndigheder, organisationer, borgere og virksomheder.

Det seneste energiregnskab fra 2011 viser, at der er sket rigtig meget de seneste år. Der er sket et fald på hele 40 % i CO₂-udledningen fra 2007-2011. Mens den gennemsnitlige CO₂-udledning pr. indbygger i Danmark i 2011 er på 9 tons, er den for indbyggere i Randers under 5 tons. Det laveste udslip pr. indbygger i Region Midtjylland.

Andelen af vedvarende energi er i Randers steget fra 26 % i 2007 til 46 % i 2011, mens det på landsplan er gået fra 18 % i 2007 til 23 % i 2011.

De flotte tal skyldes hovedsageligt at kraftvarmeproduktionen baserer sig mere på biomasse og at energiproduktionen fra vindmøller er steget væsentligt. Virksomheder og borgere er også blevet mere energibevidste. Vi er blevet bedre til at spare på strømmen og varmen. At sikre mere klimavenlig transport er en af de største udfordringer, vi nu står overfor.

Vi skal også tilpasse os et vådere klima, med flere ekstreme vejr-situationer. I vores planlægning er det afgørende, at vi tager højde for flere og kraftigere regnskyl samt oversvømmelser fra fjorden ved stormflod. Vi skal derfor i fremtiden sikre os mod vandet, så det forvolder mindst mulig skade på vores boliger og vigtig infrastruktur. Her skal vi blandt andet tænke grønne områder, boldbaner og friarealer ind som midlertidige bassiner.

Det vil vi:

- I 2015-16 reviderer vi Klimaplan 2030.
- Klimatilpasning indarbejdes i den kommunale planlægning – det være sig både planstrategi, kommuneplan og lokalplaner.
- I samarbejde med borgerne og relevante myndigheder realiserer og udmønter vi Randers Kommunes klimatilpasningsplan og risikostyringsplan.

NATUREN TÆT PÅ BORGERNE

Skov og natur er danskernes foretrukne ramme for friluftslivet, og det er af stor betydning for vores sundhed og livskvalitet at have adgang til naturoplevelser tæt på vores bopæl. Jo tættere vi bor på skov og natur, jo oftere færdes vi der. For mange er det at bo nær skov og natur vigtigt ved valget af bolig. Især muligheden for at bo tæt på skov er attraktiv. Nærhed til skov giver væsentlig højere bolig- og grundpriser og tiltrækker stærke borgere.

De fleste mindre byer og landsbyer i Randers Kommune har i dag ringe adgang til natur og kommunen er generelt meget fattig på skov. Til gengæld er vi de senere år blevet begunstiget af store arealer med nye vådområder, der er gennemført som led i statens vandmiljøplaner. At satse på bynær skovrejsning, naturgenopretning og forbedret adgang til gode naturoplevelser rummer et stort potentiale i forhold til tiltrækning af nye borgere og vil gavne livskvaliteten hos vores borgere i almindelighed.

Vi har smuk natur i Randers Kommune, men meget spredt. Sådan er det generelt i Danmark. Naturen ligger mellem byer og veje og dyrkede marker. Den har svært ved at udvikle sig på små og isolerede arealer, og der bliver derfor færre vilde dyr og planter. Derfor kom "Naturplan Danmark" i 2014. Det er en national naturpolitik, der har tre indsatsområder: At skabe mere plads og bedre sammenhæng i naturen. En styrket indsats for vilde planter og dyr. Bedre muligheder for fællesskab gennem naturoplevelser og friluftsliv. Naturplan Danmark introducerer også et Grønt Danmarkskort, hvor kommunerne planlægger for bevarelse af den eksisterende værdifulde natur og for mere ny og sammenhængende natur. Det skal vi gøre i vores kommuneplan 2017.

Det vil vi:

- For at skabe mulighed for gode oplevelser i naturen skal vi både pleje og bevare de eksisterende naturområder og skabe nye. Naturen skal også formidles og der skal være nem adgang til information om, hvor der er gode oplevelser at hente.
- Vi skaber gode rekreative områder for befolkningen i hele kommunen, hvor bosætning, adgang til grønne områder og naturhensyn spiller sammen.
- Vi skaber gode rekreative muligheder ved vores vådområder - fx stier, udkigstårne og opholdspladser.
- Vi udarbejder en plan for den grønne struktur for Randers Kommune senest til Kommuneplan 2017. Bynær skov og natur tænkes ind i planlægningen af byudviklingen. Planen bliver også en del af Grønt Danmarkskort.
- De eksisterende spredningskorridorer for dyr og planter bevares og der skabes nye, hvis der opstår mulighed for det. Hvor det er muligt skabes sammenhæng mellem grønne områder i bycentrum og naturarealerne i det åbne land.
- Vi udarbejder en strategi for friluftsliv for Randers Kommune – i samarbejde med borgere og foreninger.

NY OG BEDRE SKOV

Skov er en værdifuld ressource til gavn for mennesker, miljøet og naturen.

Skov beskytter drikkevandet mod forurening. Skovene er vigtige levesteder for mange dyr, planter og svampe. Mange arter, der er knyttet til skov, er i dag truede på grund af mangel på egnede levesteder. Skov rensr luften, binder CO₂ og bekæmper drivhuseffekten.

Omkring 7000 ha af Randers Kommune er dækket med skov. Det svarer til 9 % af kommunens areal. Det er væsentligt under landsgennemsnittet på 13,5 %. Skovene i Randers Kommune er små og ligger meget spredt og langt fra byområderne.

Det er Randers Kommunes langsigtede mål at fordoble skovarealet over en trægeneration (80-100 år). I Randers Kommunes "Klimaplan 2030" er målet, at der skal rejses 3000 ha skov inden 2030.

Kommuneplan 2013 gør det nemmere at rejse skov, da der er udpeget væsentligt større areal som skovrejsningsområder. Hermed bliver det nemmere at få statsligt tilskud til at rejse skov.

Det vil vi:

- Vi fordobler skovarealet i Randers Kommune over en trægeneration (80-100 år).
- Der rejses mindst 3000 ha skov i Randers Kommune inden 2030.
- Vi gør det nemmere at rejse skov. Vi gennemfører informationskampagner og samarbejder med lokale skovfogeder.
- Vi bruger skovrejsning som virkemiddel til at beskytte drikkevandet i vores indsatsplaner.
- Vi indgår partnerskaber og rejser skov med f.eks. Staten og vandforsyningerne.
- Vi bruger skov til at skabe attraktive boligområder – og tænker det ind i kommuneplan og masterplaner. Senest i Kommuneplan 2017 udpeges arealer til bynær skov i kommuneplanen. Arealerne må ikke inddrages til formål, der kan forringe mulighederne for skovrejsning eller som ikke er i overensstemmelse med den fremtidige anvendelse til skov.

VI PASSER PÅ DRIKKEVANDET

Kvaliteten af drikkevandet har afgørende betydning for vores sundhed. Alle skal derfor sikres adgang til en stabil forsyning med tilstrækkelige mængder af drikkevand af god kvalitet, baseret på uforurenet grundvand.

Drikkevandet indvindes i dag fra grundvandet og kan drikkes uden videregående rensning. Men rent drikkevand er ikke en selvfølge i fremtiden.

Grundvandet er sårbart og trues af forurening fra menneskeskabte aktiviteter. Det kan blandt andet være nitratforurening fra gødsning af landsbrugsjord, forurening af sprøjtegifte fra husholdninger og landbrug eller forurening fra gamle industrigrunde. Det kræver derfor fortsat fokus og en øget indsats at sikre tilstrækkelige mængder drikkevand af høj kvalitet baseret på rent og urensset grundvand.

Det vil vi:

- Vi gennemfører planlægning og indsatser for at beskytte og sikre rent drikkevand. Det sker blandt andet i samarbejde med Naturstyrelsen, vandværkerne og jordbrugserhvervet. Typiske indsatser kan være reduceret gødnings- og pesticidforbrug, braklægning eller skovrejsning.
- Vi undersøger vandkvaliteten ved de 650 enkelte vandforsyningsanlæg i Randers Kommune. Ved utilfredsstillende vandkvalitet stilles krav om etablering af anden vandforsyning.

NATURPARK RANDERS FJORD

Randers Fjord skal være kendt som et område med stort naturindhold og med alsidige og attraktive oplevelsesmuligheder.

Der arbejdes med at udvikle området ved Randers Fjord til gavn for både bosætning, erhverv og turisme. En naturpark "Randers Fjord" skal rumme alsidige naturoplevelser for borgere og turister både på land og vand. Naturparken sætter Randers på landkortet og turister trækkes til vores område, hvad enten de ønsker at sejle kajak, se på fugle eller sæler, fiske, cykle, vandre eller blot nyde naturen og landskabet ved Danmarks eneste floddelta.

Adgangen til fjorden skal øges og formidlingen løftes gennem en målrettet indsats. Der skabes flere overnatningsmuligheder og dannes grobund for nye småerhverv i området.

Hvad er en Naturpark

Naturparker er områder med natur og kultur af regional betydning. Naturparker udspringer af lokale initiativer og baseres på frivillig indsats, lokal/regional finansiering. Naturparkerne må ikke forveksles med de statslige Nationalparker.

Naturparker er et nyt begreb i Danmark og Danmarks første naturpark under Friluftsrådets certificeringsordning for Danske Naturparker kom i 2014. Kigger man til andre europæiske lande er naturparker et velfunderet koncept - i nogle lande kaldes de for regionale naturparker. Alene i Tyskland findes der mere end 100 naturparker, som tilsammen dækker omkring 30% af landets areal.

Naturpark Randers Fjord fik status som pilotpark under Friluftsrådets mærkningsordning for Danske Naturparker i 2014. Her blev der også nedsat et Naturparkråd for Naturpark Randers Fjord. Naturparken kan have status som pilotpark i op til 5 år. Der er fastlagt en række kriterier, der skal opfyldes for at blive certificeret som Naturpark. Her lever Naturpark Randers Fjord allerede op til de fleste.

Det vil vi:

- Der udarbejdes en naturparkplan for Naturpark Randers Fjord. Planen beskriver indsatser for natur, kulturarv, friluftsliv, turisme, erhverv og formidling.
- Naturpark Randers Fjord bliver i 2016 certificeret som Dansk Naturpark under Friluftsrådet.
- Naturpark Randers Fjord brandes som et fyrtårn for Randers Kommune

GRØN ERHVERVSUDVIKLING

Der er mange spillere på banen, der alle skal i spil, hvis vi skal nå de ambitiøse klimamål – ikke mindst målene om at omlægge til vedvarende energi. Erhvervsliv, investorer, myndigheder og borgere skal trække i samme retning.

En grøn erhvervsudvikling er en væsentlig katalysator i den omstillingsproces, der skal ske i de kommende år i forhold til klima- og energiudfordringerne. Samtidig vil udviklingen af nye grønne teknologier og iværksættelsen af projekter betyde øget lokal omsætning og en lang række nye grønne jobs. I det kronjyske har vi en mangeårig tradition for særlige kompetencer på netop det område. Det skal vi holde fast i. Der er masser af jobs i tiltag i forhold til klimatilpasning, energirenoveringer, nye vindmøller, fjernvarmeprojekter, solceller mm.

Vi skal fastholde en udvikling, hvor vi altid har fokus på at tænke og planlægge i helheder, hvor vi nedbryder skel mellem faggrænser og forvaltninger, mellem myndigheder, borgere og erhvervsliv. Det er vigtigt, at vi sikrer en organisation med høj faglig viden, som vi kan bringe i spil i samarbejdet med andre aktører. Og det er vigtigt, at andre aktører, herunder erhvervslivet ved, hvor de kan henvende sig for at få den rette sparring i forhold til udvikling af klima-, natur- og miljørelaterede områder.

Det vil vi:

- Vi indgår i offentlig-private samarbejder og partnerskaber, der fremmer grøn erhvervsvekst.
- Vi agerer som facilitator og bringer de rette aktører sammen med henblik på at fremme klimavenlige og samfundsøkonomiske løsninger.
- Vi fastholder en grøn indkøbspolitik, og understøtter dermed en grøn bevidsthed og produktion hos vores virksomheder.

